

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวความคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยพิจารณาจาก

2.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ได้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น และของกลุ่มควบคุมที่ได้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติ

2.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติ เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มควบคุมที่ได้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติ

การวิจัยนี้มีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา มีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนการโดยการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษาที่มีแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนมาสานแนวคิดที่สอดคล้องกันมาไว้เป็นองค์ประกอบเดียวกัน

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 วิเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดด้านจิตพิสัยของนักการศึกษาที่มีแนวคิดสอดคล้องกันมาสังเคราะห์เป็นสาระสำคัญของแนวคิดด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิง

2.2 วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการวิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหาวิชาสุขศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ

วิเคราะห์ปัญหา และความต้องการในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา เพื่อให้เกิดการสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นที่ 3 การสังเคราะห์สาระขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ดำเนินการภายใต้กรอบองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้จากการวิเคราะห์ในข้อที่ 1 และภายใต้สาระสำคัญของแนวคิดด้านจิตพิสัยที่ได้จากการวิเคราะห์ในข้อที่ 2 การสังเคราะห์สาระขององค์ประกอบมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.1 สังเคราะห์หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยการนำสาระสำคัญซึ่งเป็นหลักการตามแนวคิดด้านจิตพิสัยที่ได้จากการวิเคราะห์ในข้อ 2.1 มาสังเคราะห์เป็นหลักการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัย จากนั้นนำหลักการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัย และสาระสำคัญของปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนและครูผู้สอน จากข้อ 2.2 มาสังเคราะห์เป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.2 สังเคราะห์วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนำหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้จากข้อ 3.1 มาวิเคราะห์ผลที่คาดว่าจะเกิดกับผู้เรียนภายใต้หลักการนั้น จากนั้นจึงนำมาสังเคราะห์วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.3 สังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนำหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้จากข้อ 3.1 และ 3.2 มาวิเคราะห์แนวทางในการจัดการเรียนการสอนและนำแนวทางในการเรียนการสอนมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอน การเรียนการสอน หลังจากนั้นนำขั้นตอนการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอนมาวิเคราะห์แยกแยะกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอน บทบาทผู้สอน และบทบาทผู้เรียน

3.4 สังเคราะห์แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนำกิจกรรมการเรียนการสอนมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนำรูปแบบการเรียนการสอนไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน จากนั้นนำรูปแบบการเรียนการสอนไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของ

ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปทดลองสอนกับนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยทดลองสอน 3 ครั้ง หลังจากการทดลองสอนแต่ละครั้งได้นำผลการทดลองมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการทดลอง

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็น นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เรียนในโรงเรียนสหศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งมีลักษณะแวดล้อมด้านคุณภาพชีวิตดี และนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนในโรงเรียนสหศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีลักษณะแวดล้อมด้านคุณภาพชีวิตปกติ เขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 34 คนและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาจำนวน 22 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และสุ่มแบบง่ายเพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างได้กลุ่มทดลองที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม จำนวน 17 คน และของโรงเรียนพุทธจักรวิทยา จำนวน 11 คนและกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม จำนวน 17 คน และของโรงเรียนพุทธจักรวิทยา จำนวน 11 คน

1.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1.3.1 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 แผน และสื่อการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยได้ทำตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษา และพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในหัวข้อเรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการของตนเอง และแสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เติบโตสมวัย จำนวน 1 คาบ เพื่อเตรียมนำไปทดลองสอนกับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 ครั้ง แต่แต่ละครั้งได้มีการปรับปรุงเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และจัดทำสื่อการเรียนการสอน เพื่อใช้ในการทดลองรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียน จำนวน 10 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ละ 1 คาบ รวม 10 คาบ

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) แบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ 2) แบบวัดความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และ 3) แบบวัดการนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1) แบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 50 ข้อ ซึ่งวัดพฤติกรรมการด้านพุทธิพิสัย 6 ระดับ ได้แก่ ความรู้/ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า แบบวัดมีความเที่ยง 0.87 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.21 - 0.66 และมีความยาก-ง่าย อยู่ในช่วง 0.31 - 0.79

2) แบบวัดความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจเป็นแบบที่มีค่าช่วงคะแนน 6 ระดับแบบลิเคอร์สเกลจำนวน 50 ข้อ แบบวัดมีความเที่ยง 0.85 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.20 - 0.68

3) แบบวัดทักษะการนำไปปฏิบัติ เป็นแบบวัดที่มีค่าช่วงคะแนน 4 อันดับ จำนวน 50 ข้อ แบบวัดมีความเที่ยง 0.85 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.22 - 0.68

ขั้นที่ 2 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ดำเนินการทดสอบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจของนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ซึ่งพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งสองโรงเรียนเป็นเวลา 10 คาบ โดยกลุ่มทดลองของทั้งสองเรียนจะได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพจำนวน 10 แผนการจัดการเรียนรู้ แผน การจัดการเรียนรู้ละ 1 คาบ รวม 10 คาบ ประกอบไปด้วย 8 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การตรวจสอบความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ ขั้นที่ 2 การรับรู้ประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับสุขภาพ ขั้นที่ 3 การประมวลค้นหาข้อเท็จจริงจากประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ ขั้นที่ 4 การแสดงความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจและระบุเหตุผลที่เลือกค่านิยมนั้น ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ทบทวนค่านิยมที่เลือกระหว่างกลุ่มผู้เรียน ขั้นที่ 6 การลองปฏิบัติตามค่านิยมเพื่อให้เห็นประโยชน์หรือโทษที่ปฏิบัติตามค่านิยมนั้น ๆ ขั้นที่ 7 การสรุปค่านิยม และขั้นที่ 8 การตรวจสอบค่านิยมเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ โดยการติดตามผลการปฏิบัติ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ ที่มีขั้นตอนในการเรียนการสอน 4 ขั้น ดังนี้ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนการสอนให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของเนื้อหาที่จะเรียน และทบทวนเนื้อหาเดิมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะเรียนต่อไป 2) ชี้นสอน เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา โดยผู้สอนใช้การบรรยาย การยกตัวอย่างสถานการณ์ การอภิปรายกลุ่ม หรือการแจกเอกสารให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 3) ชี้นสรุป เป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของบทเรียนนั้น ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม และ 4) ชี้นวัดและประเมินผล เป็นขั้นที่ผู้สอนตรวจสอบ

ความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนโดยการซักถามผู้เรียน หรือเสนอกรณีตัวอย่างให้ผู้เรียนนำความรู้ในบทเรียนมาประยุกต์ใช้

2.3 ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้ว 1 สัปดาห์ทั้ง 2 โรงเรียน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ แบบวัดความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และแบบวัดการนำไปปฏิบัติ เพื่อสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียน ทำการประเมินผลการทดลองของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด การพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายของกลุ่มตัวอย่าง เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพและของนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่เรียนแบบปกติ โดยใช้สถิติ t-test และ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ หลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียน การสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ โดยใช้สถิติ t-test

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายของกลุ่มตัวอย่าง

3.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพและของนักเรียนที่เรียนแบบปกติ

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ หลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพกับนักเรียนที่เรียนแบบปกติ

สรุปผลการวิจัย

ผลการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยที่ได้นำเสนอ ปรากฏผลการวิจัยออกเป็น 2 ระยะดังต่อไปนี้

ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาจากการวิเคราะห์แนวคิดด้านจิตพิสัยและการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและการใช้วงจร PDCA เพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีรายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอน และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

1.1 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ
ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย

1.1.1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยหลักการ 5 ข้อ ดังนี้ 1) ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาความตระหนัก จิตสำนึก และปลูกฝังค่านิยมการตัดสินใจเพื่อสร้างเสริมสุขภาพด้วยกลวิธีต่าง ๆ จากขั้นต้นไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น 2) ในกระบวนการเรียนการสอน ผู้เรียนจะต้องถูกกระตุ้นให้รับรู้สถานการณ์ที่เป็นจริงซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ นักเรียนหญิง 3) ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อประมวล ค้นหา ข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผล จนเกิดค่านิยมหรือจุดยืนของตน 4) ในกระบวนการเรียนการสอนควรมีการประเมินผลค่านิยม เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนและมั่นใจในค่านิยมหรือจุดยืนของตน 5) ผู้เรียนรวบรวม เรียงลำดับ หรือสรุปค่านิยม และอาจเชื่อมโยงกับชีวิตของตนเองทั้งควรได้แสดงออกถึงการปฏิบัติตามความเชื่อมั่นนั้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาหรือเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบการใช้ชีวิตเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ

1.1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม จริยธรรม และการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ใช้ชีวิตไปในทางสร้างเสริมสุขภาพ

1.1.3 ขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนการสอน 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การตรวจสอบความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นขั้นการตรวจสอบ เจตคติในการสร้างเสริมสุขภาพของผู้เรียน โดยการทำแบบทดสอบประเมินตนเอง การให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น การให้ผู้เรียนตอบข้อซักถาม การให้ผู้เรียนวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพนักเรียนหญิง ในปัจจุบัน 2) การรับรู้ประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับสุขภาพนักเรียนหญิง เป็นขั้นที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้ประเด็นปัญหาโดยใช้กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง สถานการณ์จริงของประเด็นปัญหา การใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนรับรู้ประเด็นปัญหา การอ่านข้อมูลที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนฟัง การเล่าเรื่องเหตุการณ์ต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมติ การชมวิดิทัศน์ 3) การประมวลค้นหาข้อเท็จจริงจากปัญหาหรือสถานการณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันหาข้อสรุป ประโยชน์และโทษของการกระทำต่างๆที่มีผลต่อสุขภาพ โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง การใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนสรุปประโยชน์ และโทษของการกระทำที่มีผลต่อสุขภาพนักเรียนหญิง การแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากยิ่งขึ้น 4) การแสดงความตระหนัก จิตสำนึก การตัดสินใจในค่านิยมที่เกิดขึ้น และระบุเหตุผลที่เลือกค่านิยมนั้นเป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอความรู้สึกนึกคิดค่านิยมที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งเหตุผลที่เลือกค่านิยมนั้นโดยการใช้คำถาม ถามความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และเหตุผลของผู้เรียน หรือให้ผู้เรียนเขียนบันทึก

ความรู้สึกรู้ค่าในตนเองและเหตุผลของผู้เรียน 5) การวิเคราะห์บทบาทของค่านิยมที่เลือกระหว่างกลุ่มผู้เรียน เป็นขั้นที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนบทบาทของค่านิยมเพื่อเปลี่ยนแปลงหรือยึดมั่นในค่านิยมที่เกิดขึ้น โดยการใช้คำถามกลับไปมาเพื่อให้ผู้เรียนพิจารณาบทบาทของค่านิยม การอภิปรายของกลุ่มผู้เรียน การใช้บทบาทสมมติการวิเคราะห์ประโยชน์และโทษรวมทั้งข้อเท็จจริงของค่านิยม การแสดงเหตุผลในการเปลี่ยนแปลงหรือยืนยันค่านิยมนั้น การให้ข้อมูลย้อนกลับ 6) การลองปฏิบัติตามค่านิยมเพื่อให้เห็นประโยชน์หรือโทษที่ปฏิบัติตามค่านิยม เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนได้ลองปฏิบัติตามค่านิยม โดยการสาธิตทดลอง การแสดงบทบาทสมมติ หรือการให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์เล่าเรื่องที่ทำให้เห็นประโยชน์และโทษของการปฏิบัติตามค่านิยมนั้น 7) การสรุปค่านิยมเป็นขั้นที่ผู้เรียนแต่ละคนเปรียบเทียบผลลัพธ์ของแต่ละค่านิยม เพื่อสรุปเป็นค่านิยมที่เหมาะสม และตรงกับความต้องการ จิตสำนึก มากที่สุด 8) การตรวจสอบค่านิยมเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ โดยการติดตามผลการปฏิบัติ เป็นขั้นที่ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามในการสร้างเสริมสุขภาพตามค่านิยมของตนเองอย่างสม่ำเสมอ และติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนบันทึกผล จากการปฏิบัติตามค่านิยมของตนโดยการใช้แบบทดสอบหลังการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมติ การตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบการแก้ปัญหา การนำเสนอผลหลังการนำไปปฏิบัติ การบันทึกผลการปฏิบัติลงสมุด การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ

1.1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนนี้ มีด้วยกัน 3 ครั้ง คือ 1) การประเมินความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยมก่อนการเรียนรู้โดยพิจารณาจากการสอบถาม ความคิดเห็น หรือการใช้แบบทดสอบ 2) เป็นการประเมินผลการปฏิบัติตามค่านิยม ซึ่งเป็นการประเมินผลระหว่างการเรียนรู้โดยพิจารณาจากบันทึกผลการปฏิบัติของผู้เรียน และการเล่าประสบการณ์ของผู้เรียนหลังจากการปฏิบัติตาม ค่านิยม 3) เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบค่านิยมและการนำไปปฏิบัติหลังการเรียนรู้โดยพิจารณาจากบันทึกผลการปฏิบัติตามค่านิยมของผู้เรียนหรือการใช้แบบทดสอบ หรือการใช้แบบสอบถาม สอบถามการปฏิบัติของผู้เรียนจากผู้ปกครอง

1.2 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาจิตพิสัย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้น

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาจิตพิสัยที่พัฒนาขึ้น เป็นการอธิบายรายละเอียดของการจัดการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้เพื่อให้ผู้สอนสามารถดำเนินการเรียนการสอนไปได้อย่างราบรื่น และบรรลุผลตามจุดประสงค์ คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1.2.1 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาจิตพิสัย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งอธิบายให้เห็นถึงหลักการของรูปแบบ การเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

1.2.2 คำแนะนำในการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ประกอบด้วย คำแนะนำที่ผู้สอนควรดำเนินการก่อนนำรูปแบบการเรียนการสอนไป

ผลการทดลองรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยแบ่งผล การประเมินประสิทธิผล ออกเป็น 2 โรงเรียน ดังนี้

2.1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม มีผลการทดลองดังนี้

2.1.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพและของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ มีดังนี้

2.1.1.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.1.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา มีผลการทดลองดังนี้

2.2.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ มีดังนี้

2.2.1.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.1.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไปปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีประเด็นนำมาอภิปราย 2 ด้านคือ 1) ด้านการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน และ 2) ด้านการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน รายละเอียดการ อภิปราย มีดังนี้

1) ด้านการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็น ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา สามารถอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.1 การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนา ด้านจิตพิสัย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ระเบียบเป็นขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยผู้วิจัยได้เริ่มจากการวิเคราะห์แนวคิด เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษา ได้แก่ ทิศนา ชัมมณี จอยซ์และวีล (Joyce & Weil) เดวิส สคูล ดิสทริค (Davis School District) เพื่อกำหนดกรอบองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน และวิเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดด้านจิตพิสัยของนักการศึกษา ได้แก่ แครทวอล บลูมและมาเซีย (Krathwohl, Bloom and Marsia) จอยซ์และวีล (Joyce & Weil) และแชฟเทลและแชฟเทล (Shaftel and Shaftel) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการสังเคราะห์สาระต่าง ๆ ขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน วิชาสุขศึกษา โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาและนักเรียน รวมทั้งวิเคราะห์จุดประสงค์และ เนื้อหาของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับวิชาสุขศึกษา เพื่อ

ศึกษาและระบุประเด็นที่ต้องการสร้างเสริมสุขภาพแก่นักเรียน และเพื่อเป็นประเด็นร่วมในการสังเคราะห์ สาระขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

การสังเคราะห์สาระขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์สาระต่างๆ เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์และสังเคราะห์ หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน เชื่อมโยงไปสู่การสังเคราะห์วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน จากนั้นได้นำ สาระขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนมาจัดทำเป็นรูปแบบการเรียนการสอน และได้ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาปรับปรุงแก้ไขก่อน นำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลย้อนกลับของครูและ นักเรียนมาปรับปรุงตามวงจร PDCA เป็นจำนวน 3 รอบ ทำให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพสามารถนำไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือ การสร้างเสริม สุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ ซึ่งการดำเนินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา เขมมณี (2548: 221) ที่สรุปไว้ว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน จะต้องผ่านการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอนให้เป็นระบบโดยคำนึงถึงทฤษฎี และ หลักการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องจัดองค์ประกอบต่างๆของรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

จะเห็นว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ มีการกำหนดองค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กัน สามารถลำดับขั้นตอนของการพัฒนาได้ มีการศึกษาปัจจัยพื้นฐานจากแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพและ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา มาวิเคราะห์สังเคราะห์จนได้สาระสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยและผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งมีการปรับปรุงตามวงจร PDCA จึงกล่าวได้ว่าขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้าน จิตพิสัย มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับการนำไปใช้

ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้าง เสริมสุขภาพนักเรียนหญิงนั้น สิ่งสำคัญคือสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้พัฒนา นักเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจ และการนำไป ปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพได้จริง ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด การพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนให้สามารถนำไปใช้ได้ อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นรูปธรรม ซึ่งได้แก่ หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของ รูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

1.3 คุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญด้านรูปแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา เป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสม ของขั้นตอนการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ นำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลย้อนกลับของครูและนักเรียนมาปรับปรุงตามวงจร PDCA เป็นจำนวน 3 รอบ เพื่อให้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนและมีประสิทธิภาพมากที่สุด จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นได้รับการตรวจสอบอย่างเป็นระบบจึงมีคุณภาพ

1.4 รูปแบบการเรียนการสอนสามารถสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียนได้สอดคล้องกับแนวคิดด้านจิตพิสัย

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนา ด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพมีขั้นตอนการเรียนการสอนที่สามารถสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียนได้ เนื่องจากมีขั้นตอนการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรับรู้ปัญหา เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อประมวลข้อเท็จจริง ฝึกฝนการวิเคราะห์ปัญหาจากสถานการณ์ที่เป็นจริงหรือสถานการณ์จำลอง เพื่อให้เกิดค่านิยมหรือจุดยืนในการสร้างเสริมสุขภาพอย่างมีเหตุผล และพร้อมที่จะปฏิบัติตามค่านิยมอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย เนื่องจากผู้เรียนเกิดความกระจำงในความคิดเกี่ยวกับค่านิยม เกิดความเข้าใจในตนเอง มองโลกในแง่บวกที่กว้างขึ้น ซึ่งจะพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การสร้างเสริมสุขภาพได้ จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียนได้ สอดคล้องกับแนวคิดด้านจิตพิสัย ของแครทโวล บลูม และมาเซีย (Kraltwohl, Bloom and Marsia, 2005) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ว่าจะต้องเริ่มตั้งแต่การรับรู้ และให้ความสนใจต่อสิ่งเร้าจนเกิดค่านิยม เมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์แล้วเห็นคุณค่าของค่านิยมก็จะมี เจตคติที่ดีนำมาอยู่ในระบบค่านิยมของตน และปฏิบัติตามค่านิยมอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย

2) ด้านการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนในโรงเรียนสหศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งมีลักษณะแวดล้อมด้านคุณภาพชีวิตดีคือโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนในโรงเรียนสหศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีลักษณะแวดล้อมด้านคุณภาพชีวิตปกติ คือโรงเรียนพุทธจักรวิทยา ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

สอนตามแนวความคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีประเด็นนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ

จากผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองโรงเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองโรงเรียน หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองโรงเรียน พบว่า สูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งสองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มควบคุมโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินประสิทธิผลที่ปรากฏดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ในประเด็นดังนี้

1) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีชั้นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็น เจตคติ ค่านิยมกับเพื่อน ๆ และผู้สอน ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้แสดงและประเมินค่าความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเอง ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าในทางบวกหรือทางลบต่อตนเอง เป็นการฝึกทักษะการคิดที่เป็นระบบให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ดังตัวอย่างในแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การเห็นคุณค่าของความเป็นเพื่อน ความเสมอภาคทางเพศและการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น ในขั้นที่ 1 ชั้นการตรวจสอบความรู้สึกนึกคิดหรือค่านิยมเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ : ครูถามนักเรียนว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่อยากจะมีเพื่อนมากหรือน้อย เพราะเหตุใด และขั้นที่ 2 การรับรู้ประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับสุขภาพ : ครูสนทนาซักถามความคิดเห็นของนักเรียนว่าทำไมวัยรุ่นจึงอยากมีเพื่อนมาก การมีเพื่อนมีประโยชน์และโทษอย่างไร ถ้าวัยรุ่นไม่มีเพื่อนหรือมีเพื่อนน้อยจะมีปัญหาหรือไม่อย่างไร ขั้นตอนการสอนดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนได้คิดไตร่ตรองจัดระบบความคิดจากประสบการณ์ที่เคยเกิดขึ้นของนักเรียนเองหรือของเพื่อนนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นออกมา เกิดความรู้ในประเด็นของข้อดีและประเด็นที่เป็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นทำให้ผู้เรียนเกิดค่านิยมที่ดีต่อเพื่อนและต้องการรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงจิตพิสัย (Triandis, 1971) ที่ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแปลงความรู้จากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ จะทำให้บุคคลมีการประเมินค่าว่า สิ่งนั้นมีคุณค่าในทางบวกหรือทางลบต่อตนเอง จากนั้นบุคคลก็จะเกิดความรู้สึกหรือแสดงอารมณ์ไปในทิศทางที่สอดคล้องกับสิ่งนั้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราพร ชาวสุทร (2533) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบคัดสรรทางด้านจิตพิสัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งพบว่า องค์ประกอบคัดสรรทางด้านจิตพิสัยมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Dawsan (1987) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลลัพธ์ทางพุทธิพิสัยและทางจิตพิสัยของโครงการป้องกันการข้ามทางเพศในวัยเด็ก ผลจากการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยในการสอบหลังเรียนสูง

2) ในขั้นตอนการเรียนการสอนขั้นที่ 2 ครูจะต้องจัดประสบการณ์ สถานการณ์จำลองหรือใช้กรณีตัวอย่างหรือแสดงบทบาทสมมุติ ซึ่งนักเรียนจะถูกกระตุ้นให้สนใจในปัญหาที่เห็นได้อย่างชัดเจนจากการจัดประสบการณ์ของครู เกิดการคิดไตร่ตรอง คิดวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลความรู้ สรุปเป็นค่านิยมที่เหมาะสมในการนำไปปฏิบัติตามค่านิยมนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของทิตินา แชมมณี (2546 Teaching Methods, 2009) เรื่องการใช้กรณีตัวอย่าง ที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้คิดพิจารณาและวิเคราะห์หาคำตอบที่เหมาะสม การสอนแบบนี้ นำมาใช้ได้ดีในการสอนคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมต่าง ๆ โดยนำข่าวจากหนังสือพิมพ์ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นประเด็นปัญหาทางสังคมด้านคุณธรรมจริยธรรม หรือค่านิยมมาใช้ นอกจากนี้ในแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และพัฒนาการทางเพศ ขั้นการเรียนการสอนที่ 3 คือ การประมวลค้นหาข้อเท็จจริงจากประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ ที่นักเรียนจะต้องร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์หาสาเหตุและแยกแยะประโยชน์ โทษและผลที่จะเกิดจากการปฏิบัติพฤติกรรมในประเด็น “วัยรุ่นหญิงควรสวมเสื้อสายเดี่ยวหรือไม่” นั้นเป็นการฝึกให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิด ทั้งการคิดวิเคราะห์แยกส่วน การคิดเชิงสาเหตุของการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น การคิดเชิงเปรียบเทียบข้อดีและโทษที่จะเกิดขึ้นกับตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และการคิดเชิงเหตุผลถึงผลการปฏิบัติ ที่จะทำให้นักเรียนตัดสินใจเลือกในแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำไปปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ จอยซ์และวีล (Joyce & Weil, 1978; Joyce & Weil, 1996 อ้างถึงในทิตินา แชมมณี, 2546: 29-30; ทิตินา แชมมณี, 2546) ที่ได้เสนอเกี่ยวกับการตัดสินใจในประเด็นปัญหาขัดแย้งต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องค่านิยมที่แตกต่างกัน ปัญหาอันอาจจะเป็นปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาทางสังคมที่ยากแก่การตัดสินใจ ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนให้วิเคราะห์ปัญหาแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น วิเคราะห์หาค่านิยมที่อยู่เบื้องหลังปัญหาประมวลข้อมูลความรู้เพื่อใช้ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีเหตุผล เป็นประโยชน์มากที่สุดโดยมีผลกระทบต่องานอื่น ๆ น้อยที่สุด และแสดงจุดยืนของตนได้ ขั้นตอนการสอนที่มีการนำเสนอประเด็นปัญหาที่มีทางออกให้คิดได้หลายคำตอบ ทำให้นักเรียนสามารถประมวลความรู้จากประเด็นปัญหาที่มีการอภิปรายร่วมกัน

3) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยผ่านกลุ่มย่อย เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเองกับประสบการณ์ของเพื่อนภายในกลุ่ม ทำให้นักเรียนสามารถประมวลความรู้ได้ด้วยตนเองจากการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนา

คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม โดยใช้วิธีกลุ่มย่อย (Small Group) (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545: 397-399; ทิศนา ข้ามมณี, 2546; Barbara Hailey, 2001; Teaching Methods, 2009) เพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด รวมทั้งได้เรียนรู้ในเรื่องการทำงานร่วมกัน ด้วยความสัมพันธ์อันดี เกิดการปรับตัว และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

4) จากผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองโรงเรียนซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสหศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งมีลักษณะแวดล้อมด้านคุณภาพชีวิตดี และนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสหศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีลักษณะแวดล้อมด้านคุณภาพชีวิตปกติ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองโรงเรียน หลังจากรับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้ได้ผลกับนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสหศึกษาที่มีลักษณะแวดล้อมด้านคุณภาพชีวิตดี และกับนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสหศึกษาที่มีลักษณะแวดล้อมด้านคุณภาพชีวิตปกติ

5) จากผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มควบคุมโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มควบคุมโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม มีความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริมสุขภาพ ความรู้ที่พัฒนาขึ้น อธิบายได้ว่านักเรียนกลุ่มควบคุมมีการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่เหมือนกับเนื้อหาสาระของกลุ่มทดลอง อีกทั้งโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม มีลักษณะแวดล้อมที่มีความพร้อมในการส่งเสริมด้านวิชาการ รวมทั้งมีการสนับสนุนในการเรียนรู้จากผู้บริหารนักเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความรู้ ของนักเรียน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังการทดลอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระด้านการส่งเสริมสุขภาพมากกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ ซึ่งอธิบายได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีขั้นตอนการเรียนการสอนถึง 8 ขั้นตอนแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยกิจกรรมและสื่อการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระทำให้ผู้เรียนสนใจและตั้งใจเรียนจนสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kerry Shephard (2008) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อความยั่งยืนในรั้วมหาวิทยาลัย: ค้นหาผลของการเรียนรู้ด้านเจตคติ ผลจากการทดลองและมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังนี้ สถาบันการศึกษาควรเน้นให้ผู้สอน ไม่

เพียงแค่พูดถึงการแก้ปัญหา แต่ควรจะร่วมมือกันในการหาวิธีที่จะลงมือสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยอาจจะเริ่มจากตัวผู้เรียนก่อน เพื่อให้เกิดการศึกษาอย่างยั่งยืน ปัจจัยที่กล่าวถึงต่อมา คือ สาขาวิชาที่มีความพยายามและประสบความสำเร็จในการค้นหาและสร้างเจตคติในการเรียนรู้อย่างยั่งยืน หนึ่งในหลายๆสาขาวิชาที่ประสบความสำเร็จคือสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยการใช้กิจกรรมการสอนที่หลากหลาย

2.2 ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม และการตัดสินใจ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ

จากผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม และการตัดสินใจของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองโรงเรียน ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม และการตัดสินใจของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองโรงเรียน หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม และการตัดสินใจ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองโรงเรียน พบว่า สูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งสองโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลที่ปรากฏดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ในประเด็นดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยขั้นตอนการสอนถึง 8 ขั้นตอน ที่สนับสนุนให้นักเรียนเกิดความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม และการตัดสินใจ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนในขั้นที่ 1 คือการตรวจสอบความตระหนัก จิตสำนึก หรือค่านิยม เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นกระบวนการที่กระตุ้นและจูงใจให้นักเรียนได้สัมผัสกับสิ่งเร้าที่มีอยู่ในสังคมปัจจุบัน ทั้งผู้คนและสื่อที่สะท้อนออกมา โดยให้นักเรียนได้ตระหนัก และมีจิตสำนึก ถึงปัญหาสุขภาพของนักเรียนที่มีอยู่จริงในปัจจุบันโดยผ่านสื่อการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน เพื่อเป็นการจูงใจ และสร้างความสนใจของนักเรียนให้เกิดความคล้อยตาม และยอมรับค่านิยมที่เหมาะสม เช่น คุรภาพและข่าวที่เกี่ยวข้องอันตรายของวัยรุ่นหญิงที่แต่งกายในลักษณะนุ่งน้อยห่มน้อย ไม่สุภาพ ที่ปรากฏบ่อย ๆ ตามหน้าหนังสือพิมพ์มาให้นักเรียนอ่าน หรือการนำภาพยนตร์โฆษณาที่แสดงถึงอารมณ์ของผู้ที่เป็นพ่อแม่เมื่อทราบว่าคุณซึ่งอยู่ในวัยเรียนตั้งครรรภ์มาพูดสนทนาและสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาพ ข่าวหรือภาพยนตร์โฆษณานั้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงจิตพิสัยของ Triandis (1971) ที่กล่าวถึงการเปลี่ยนความเชื่อโดยการรับข้อมูลใหม่จากบุคคลอื่นหรือผ่านทางสื่อสังคม ทำให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ หรือมีความคิดว่าเข้าใจในสิ่งนั้น และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของนันทนา แสนสาคร (2541) ที่ได้ทำการศึกษารวบรวม ความคิดเห็นของครูและนักเรียน เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยตามหลักสูตรการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การใช้กิจกรรมร่วมกับสื่อการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยที่ครูผู้สอนเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด คือ การบรรยายร่วมกับหนังสืออ่านประกอบเสริมความรู้

และสอดคล้องกับ Lin Grace Hui Chin (2008) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การสอนผ่านทางทฤษฎีเจตคติของ Krashen ผลการศึกษา พบว่า การสอนโดยใช้กิจกรรม เพลง และ ภาพยนตร์ทำให้นักศึกษาสนุก และมีการพัฒนาการทางด้านภาษาอังกฤษสูงขึ้น เนื่องจากนักศึกษาแสดงเจตคติที่ดีต่อการเรียน การสอนโดยผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ นี้

2) การจัดการเรียนการสอนในขั้นที่ 2 คือ การรับรู้ประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับสุขภาพโดยให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันว่าจะเกิดปัญหาอะไรตามมาจากสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งในขั้นนี้ นักเรียนจะมีบทบาทในการคิดวิเคราะห์หาสาเหตุและไตร่ตรองความคิดเชิงเหตุผลแสดงความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกับเพื่อนๆ เพื่อไม่ให้ตกอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ดังตัวอย่างการเรียนการสอนเกี่ยวกับ ปัญหาที่เกิดจากภาวะทุพโภชนาการที่มีผลต่อสุขภาพ โดยครูนำภาพชายหญิงที่มีรูปร่างสูงใหญ่เกินกว่าปกติ ตัวเล็กกว่าปกติ และรูปร่างที่ปกติ มาให้นักเรียนสังเกตเปรียบเทียบ และในการเรียนการสอนเรื่องความเสี่ยงต่อการเกิดโรคทางเพศสัมพันธ์ ที่มีอันตรายถึงชีวิต และการตั้งครรภ์ โดยไม่ได้ตั้งใจ ครูให้นักเรียนดูวิดีโอ 10 นาทีเกี่ยวกับวัยรุ่นที่เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทำให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงความคิดระหว่างกรณีตัวอย่างหรือ สถานการณ์จำลอง หรือสถานการณ์จริงของประเด็นปัญหากับชีวิตประจำวันของนักเรียน ก่อให้เกิดการรับรู้ค่านิยมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการรับรู้ค่านิยม (Receiving or Attending) ของแครทวอล บลูม และมาเซีย (Krathwohl, 1993; Bloom and Marsia; Krathwohl, Bloom and Masia, 1964; Joyce and Weil, 1996 อ้างถึงในทิสนา แชมมณี , 2546) ที่กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับรู้ในค่านิยมที่ต้องการจะปลูกฝังในตัวผู้เรียนอย่างใส่ใจโดยเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นประเด็นปัญหาเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการรู้ตัว(Awareness), การเต็มใจรับรู้(Willingness) และการควบคุมการรับรู้ (Control)

3) การจัดการเรียนการสอนในขั้นที่ 3 คือการประมวลค้นหาข้อเท็จจริงจากปัญหาหรือสถานการณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องร่วมกันหาข้อสรุป ประโยชน์และโทษของการกระทำต่างๆที่มีผลต่อสุขภาพ โดยการอภิปรายแจกแจงเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง นำความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาอธิบายและเชื่อมโยงกัน ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและเกิดความตระหนักมี ค่านิยมที่จะประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพของตนเอง ดังตัวอย่างในการจัดการเรียนรู้เรื่องการจัดการกับอารมณ์ ความเครียด และการฝึกจิต โดยครูให้นักเรียนประมวลประสบการณ์ที่นักเรียนเคยได้รับรู้เกี่ยวกับอารมณ์ความเครียด ค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประโยชน์ โทษและการแก้ไขความเครียดจากเอกสารพร้อมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนนักเรียนที่เคยรับรู้หรือมีปัญหาเกี่ยวกับความเครียด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wilburne (1997) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการสอนกลยุทธ์การรู้คิดในการแก้ปัญหาจิตศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาจิตศาสตร์ของนักศึกษาครู ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลอง

มีผลสัมฤทธิ์ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์สูงขึ้น และมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

4) การจัดการเรียนการสอนในขั้นที่ 4 คือการแสดงความตระหนัก จิตสำนึก ในค่านิยมที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งเหตุผลที่เลือกค่านิยมนั้น ในขั้นนี้นักเรียนจะสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีพร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบ ซึ่งครูจะให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโดยยึดถือเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นการฝึกให้นักเรียนเรียนรู้ถึงค่านิยมของสังคมและการกระทำด้วยเหตุผล ดังตัวอย่างในการจัดการเรียนรู้เรื่องคุณค่าของความเป็นเพื่อน ความเสมอภาคทางเพศและการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น โดยครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในกรณีความรู้สึกับคำว่ามิตรแท้ มิตรเทียม และแสดงความคิดเห็นถึงบทบาทหน้าที่ของชาย และหญิงที่ดีมีอะไรบ้าง พร้อมทั้งให้แสดงความรู้สึกเมื่อนักเรียนถูกเพื่อนปฏิเสธ และนักเรียนจะมีวิธีการอย่างไรในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น สอดคล้องของ โกวิท ประवाल พุกฤษ (2532) ที่เสนอแนวความคิดการพัฒนาค่านิยมและจริยธรรมไว้ว่าควรให้นักเรียนพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยการฝึกประเมินปัญหาเชิงจริยธรรมและแลกเปลี่ยนผลการประเมิน เพื่อพัฒนาค่านิยมและจริยธรรมของตนเอง

5) การจัดการเรียนการสอนในขั้นที่ 5 คือการวิเคราะห์ทบทวนค่านิยมที่เลือกระหว่างกลุ่มผู้เรียน เป็นขั้นที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทบทวนค่านิยมเพื่อเปลี่ยนแปลงหรือยึดมั่นในค่านิยมที่เกิดขึ้น โดยผู้เรียนจะเป็นผู้สรุปความคิดจากการสำรวจ แลกเปลี่ยน และจัดระเบียบแผนภาพหรือแผนผังความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการประมวล ทบทวนค่านิยมที่เกิดขึ้น โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาเอกสารหรือแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ดังตัวอย่างการจัดการเรียนรู้เรื่องการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาชีวิตด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม โดยครูให้นักเรียนอ่านใบความรู้เรื่อง ทักษะการปฏิเสธและการตัดสินใจเพื่อป้องกันตนเองจากสถานการณ์เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ หลังจากนั้นให้นักเรียนวิเคราะห์ ทบทวนค่านิยมในการป้องกันตัวเองที่นักเรียนเลือกว่ายังคงเป็นวิธีเดิมหรือเปลี่ยนเป็นวิธีใหม่ ซึ่งพบว่านักเรียนส่วนใหญ่เลือกค่านิยมคล้ายตามเพื่อน และเลือกเหตุผลทางสังคมประกอบ สอดคล้องกับแนวคิดของ เพียเจต์ (Piaget) (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2545: 65-75; ทิศนา ชนมณี, 2546; Piaget, cited in Berkowitz and et al., 2008) ที่กล่าวว่าบุคคลในช่วงวัยอายุ 13-16 ปี ซึ่งเป็นวัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะมีค่านิยมและการตัดสินใจคล้ายตามความเห็นชอบหรือชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน และถือว่าตนมีหน้าที่ทำสิ่งนั้นในฐานะที่ตนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม และสังคมคาดหวังที่จะให้ตนทำหน้าที่ตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

6) การจัดการเรียนการสอนในขั้นที่ 6 คือการลองปฏิบัติตามค่านิยมเพื่อให้เห็นประโยชน์หรือโทษที่ปฏิบัติตามค่านิยม เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนได้ลองปฏิบัติ ในการจัดการเรียนรู้ได้จัดให้มีการแสดงบทบาทสมมติ โดยนักเรียนจะสามารถนำค่านิยมที่ตนเองยึดถือมา

แสดง เพื่อตนเองและเพื่อนในชั้นได้ศึกษาและวิเคราะห์ ความตระหนัก จิตสำนึกและค่านิยมต่างๆ ของบุคคลในบทบาทการแสดง ดังตัวอย่างการจัดการเรียนรู้เรื่องการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การตัดสินใจและแก้ไขปัญหาชีวิตด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม โดยให้แต่ละกลุ่ม แสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่างๆ ที่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งการแสดงของนักเรียนสะท้อนให้เห็นความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยมและการตัดสินใจของนักเรียนและบุคคลอื่นที่นักเรียนสวมบทบาทในการแสดงบทบาทสมมติ ส่งผลถึงการพัฒนาทางด้านความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยมและการตัดสินใจของนักเรียนในชั้น ซึ่งสอดคล้องกับ แชฟเทลและแชฟเทล (Shaftel and Shaftel, 1982; Morry, 1999; Adam Blatner, 2002; ทิศนา แชมมณี, 2546) ซึ่งให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลได้กล่าวไว้ว่าบุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและความตระหนัก จิตสำนึกและค่านิยมต่าง ๆ ของบุคคลก็เป็นผลมาจากการที่บุคคลมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่บุคคลอาจไม่รู้ตัวเลยก็ได้

7) การจัดการเรียนการสอนในชั้นที่ 7 คือ การสรุปค่านิยมเป็นขั้นที่ผู้เรียนแต่ละคนเปรียบเทียบผลลัพธ์ของแต่ละค่านิยม เพื่อสรุปเป็นค่านิยมที่เหมาะสม และตรงกับความตระหนัก จิตสำนึกของตนเองให้มากที่สุด ในขั้นนี้เป็นการจัดกิจกรรม ให้นักเรียนมีการทบทวน คิดไตร่ตรองสำรวจความเข้าใจในค่านิยมที่เลือก และพร้อมที่จะนำค่านิยมนั้นมายึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ดังตัวอย่างการจัดการเรียนรู้เรื่องการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การตัดสินใจและแก้ไขปัญหาชีวิตด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม โดยการจัดกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิบัติตามค่านิยมแต่ละค่านิยม และบันทึกข้อคิดหรือข้อสรุปที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งสอดคล้องกับแรทส์ (Raths, 1966 อ้างถึงในทิศนา แชมมณี, 2546; อัมพรรัตน์ วัฒนโชติ, 2536; ทิศนา แชมมณี, 2546) ได้กล่าวว่าค่านิยมเป็นสิ่งที่บุคคลเลือกยึดถือเป็นหลักหรือแนวทางในการดำรงชีวิต ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งแต่ละบุคคลมีสิทธิที่จะคิดและเลือกยึดถือค่านิยมที่ตนเองพอใจ เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด และปฏิบัติตามทางที่ตนเองเลือก

8) การจัดการเรียนการสอนในชั้นที่ 8 คือการตรวจสอบค่านิยมเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ โดยการติดตามผลการปฏิบัติ เป็นขั้นที่ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตนในการสร้างเสริมสุขภาพตามค่านิยมของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งครูมีบทบาทในการแสดงความชื่นชมหรือให้แรงจูงใจ เมื่อเห็นนักเรียนปฏิบัติตนในการสร้างเสริมสุขภาพตามค่านิยมที่นักเรียนเลือก ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกภูมิใจในค่านิยมที่ตนเองยึดถือ และมีเจตคติที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ Pogue and AhYun (2006) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการใช้วัจนภาษาของผู้สอนและความน่าเชื่อถือในการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงจูงใจและเจตคติของผู้เรียน สรุปผลการศึกษาได้ว่า การใช้วัจนภาษาของผู้สอนและความน่าเชื่อถือของผู้สอนมีผลต่อเจตคติและแรงจูงใจของผู้เรียน

2.3 การนำไปปฏิบัติ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ

จากผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยการนำไปปฏิบัติ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ ก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองโรงเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการนำไปปฏิบัติ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองโรงเรียน หลังจากรับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการนำไปปฏิบัติ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองโรงเรียนพบว่า สูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งสองโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลที่ปรากฏดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ในประเด็นดังนี้

1) ลักษณะของกิจกรรมของรูปแบบการเรียนการสอนในชั้นที่ 7 ทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลของการปฏิบัติตามค่านิยมที่นักเรียนเคยยึดถือจากการอภิปรายแสดงความคิดเห็น และเปรียบเทียบผลลัพธ์ของแต่ละค่านิยม เพื่อสรุปเป็นค่านิยมที่เหมาะสม และตรงกับความตระหนักจิตสำนึกของตนเองให้มากที่สุด พร้อมทั้งจะนำค่านิยมมาใช้ในชีวิตของตน ซึ่งแสดงถึงเป็นการนำความรู้มาใช้กับสถานการณ์ความเป็นจริง สอดคล้องกับแนวคิดการจัดระบบค่านิยม (Organization) (Krathwohl, 1993; Bloom and Marsia; Krathwohl, Bloom and Masia, 1964; Joyce and Weil, 1996 อ้างถึงในทศนา แคมมณี, 2546) เมื่อผู้เรียนเห็นคุณค่าของค่านิยมและเกิดเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้น ผู้เรียนก็จะมีแนวโน้มเอียงที่จะรับค่านิยมนั้นเข้ามาอยู่ในระบบค่านิยมของตน และนำมาใช้ในชีวิตของตน และรับค่านิยมที่ตนเห็นคุณค่านั้นเข้ามาอยู่ในระบบค่านิยมของตน ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนการสร้างมโนทัศน์ในคุณค่านั้น (Conceptualization of Value) และการจัดระบบคุณค่านั้น (Organization of a Value System)

2) การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นเน้นการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน โดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการสอนโดยการให้ผู้เรียนเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กันในสถานการณ์ที่จำลองจากสถานการณ์จริง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีจัดสถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนได้เห็นผลลัพธ์ของการนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้สถานการณ์จำลองยังช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมในชั้นเรียน ซึ่งหากประสบกับสถานการณ์ที่เป็นอันตรายนักเรียนก็จะมีแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเนื่องจากได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545: 397-399; ทศนา แคมมณี, 2546; Barbara Hailey, 2001; Teaching Methods, 2009) ที่เน้นการสอนโดยใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง และคัดสรรมาหรือเขียนขึ้นเพื่อให้นักศึกษา โดยมีประเด็นคำถามให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา เรื่องที่คัดสรรมาหรือเขียนขึ้นนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้อภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกันซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้

คิด และฟังความคิดเห็นที่หลากหลายแง่มุม ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้คิดพิจารณาและวิเคราะห์หาแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติในชั้นเรียนโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นตัวละครในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น และมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง ช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้ง เป็นผลให้นำประสบการณ์จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาชีวิตด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติที่พัฒนาโดย แชฟเทลและแชฟเทล (Shaftef and Shaftef, 1982; Morry, 1999; Adam Blatner, 2002; ทิศนา แชนมณี, 2546) ซึ่งให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลได้กล่าวไว้ว่าบุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้จากกฎปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมต่าง ๆ ของบุคคลก็เป็นผลมาจากการที่บุคคลมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่บุคคล การสวมบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลได้แสดงความรู้สึก จิตสำนึก ค่านิยม วิธีชีวิต ความเป็นตัวตนที่แท้จริง ที่อยู่ภายในออกมา ทำให้สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่เปิดเผยออกมา และนำมาศึกษาทำความเข้าใจกันได้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกิดความเข้าใจตนเอง ในขณะที่เดียวกันการที่บุคคลสวมบทบาทของผู้อื่น ก็สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้อื่นได้เช่นเดียวกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Littledyke, Michael (2008) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาทางวิทยาศาสตร์เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม: ผ่านทางการบูรณาการด้านความคิดและเจตคติ การวิจัยนี้กล่าวถึงการสอนนักเรียนให้ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมโดยการใช้กรอบแนวคิดแบบ โฟสท์โมเดิร์น (Postmodernism) ร่วมกับเจตคติ บริบท และหลักสูตร พบว่าสามารถสร้างการเชื่อมโยงของความรู้ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และสามารถสร้างความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมได้อีกด้วย

3) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการสร้างลักษณะนิสัย โดยเน้นการสร้าง ความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม การตัดสินใจในแต่ละคาบเรียนที่ได้เรียนรู้และฝึกทักษะต่าง ๆ อีกทั้งให้มีการจัดบันทึกสรุปค่านิยมที่จะนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนนำเอาค่านิยมที่ได้จากการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ และเป็นแนวทางพัฒนาค่านิยมของตนเองต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของแครทโวล บลูม และมาเซีย (Krathwohl, 1993; Bloom and Marsia; Krathwohl, Bloom and Masia, 1964; Joyce and Weil, 1996 อ้างถึงในทิศนา แชนมณี, 2546) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามค่านิยมนั้นอย่างสม่ำเสมอ ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการมีหลักยึดในการตัดสินใจ (Generalization set) และการปฏิบัติตามหลักยึดนั้นจนเป็นนิสัย (Characterization)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยนี้สามารถสร้างเสริมสุขภาพได้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1.1 ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรพิจารณาสนับสนุนให้นำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาหรือเนื้อหาสาระวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือระดับที่สูงกว่า เพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

1.1.2 ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรพิจารณาสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาด้านจิตพิสัยในเรื่องอื่นๆของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม และการตัดสินใจ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอน

1.2.1 ครูที่นำรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยไปใช้ควรศึกษาวัตถุประสงค์ หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนให้เข้าใจ เพื่อจะได้ถือเป็นหลักยึดหรือแนวทางในการจัดการเรียนการสอน

1.2.2 การศึกษา ทำความเข้าใจวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอนการเรียนการสอน จะช่วยให้รูปแบบการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และผู้สอนจะต้องดำเนินการสอนตามขั้นตอนที่รูปแบบการเรียนการสอนได้ระบุไว้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามต้องการ

1.2.3 ในแต่ละขั้นตอนการเรียนการสอน ผู้สอนควรใช้วิธีสอน เทคนิคการสอนอย่างหลากหลายเข้ามาเสริมเพิ่มเติมในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ เหมาะกับผู้เรียน เนื้อหา สาระของวิชา และสภาพการณ์ที่เป็นจริง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนยิ่งขึ้น

1.2.4 การนำรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยไปใช้ควรให้ความสำคัญกับสื่อที่นำไปใช้ประกอบการสอนในแต่ละขั้นตอนด้วย ทั้งนี้เพื่อช่วยในการสร้างความสนใจของนักเรียน

1.2.5 การจัดกิจกรรมในขั้นตอนของการตรวจสอบความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม

และการตัดสินใจเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ ควรให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และควรเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่น

1.2.6 การเลือกประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพเพื่อให้นักเรียน ร่วมกันอภิปรายนั้น ควรเลือกประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาสุขภาพหรือปัญหาการดำเนินชีวิตที่ นักเรียนประสบอยู่เพื่อให้นักเรียนเกิดค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสมและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา ของตัวนักเรียนเอง

1.2.7 การยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นักเรียนกล้า แสดงความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยมและการตัดสินใจเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียน ออกมา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด การพัฒนาด้านจิตพิสัยในกลุ่มนักเรียนชาย

2.2 การศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด การพัฒนาด้านจิตพิสัยต่อการส่งเสริมความสามารถทางการคิด เช่น การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมี วิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเป็นเหตุเป็นผล การแก้ไขปัญหา เป็นต้น

2.3 การศึกษาการตรวจซ้ำของการคงอยู่ของพฤติกรรมการปฏิบัติตามค่านิยมที่เหมาะสมของ นักเรียน รวมถึง การศึกษาพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติและพฤติกรรม การนำไปปฏิบัติของ นักเรียน

2.4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดเจตคติของนักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน

2.5 การศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยมและการตัดสินใจเกี่ยวกับ การสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียน

2.6 การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาด้านอื่น ๆ ของนักเรียนโดยการ นำขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยไปเป็นแนวทางใน การพัฒนาและศึกษาผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นต่อไป